

M. T. R. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.
Ser. 1510

Title: 66thas

1510

In Complete

: <i>Stories</i> :		: Title
:	:	: Author
:	:	: Editor
:	:	: Year, Vols.
:	:	: Publisher
<i>1510</i> :	:	: Remarks

प

श्रीगणेशायनमः नशिबेनविनादेवी नदेव्याचविनाशिवः नानयोरंतरं किंचिच्चंद्रचंद्रि
कयोरिव १ मयिजीवत्वमीशित्वं कल्पितं वस्तु तो नहि इति यस्तु विज्ञानाति समुत्तानात्र
संशयः २ पूणेडिबिंबवदसन्मणिदीपिकेवमध्याकस्यैववद्विशिखीव नित्यं विद्यास्य
हेवद्विबलिंगमहोविचित्रं पश्यंति ज्योतिर्ज्वलति चक्षुरग्रे ३ नतत्रस्यैभानिनचंद्रता
रक्षानेमाविद्युतोभांतिकुतोयमग्निः तमेवभांतमनुभातिसर्वं यस्यभांतासर्वं ४ मिदं वि
भाति यदादित्यगतं १ हृदयकमलमध्ये दीपवद्देहसारं प्रपावमयमतर्क्यो योगिभिर्ध्या
नभगम्यं हृदिगुरुं शिवयोगं सर्वभूतांतररुजं सद्गुरुमयिस्मयमनसायध्यायते यः समुक्तः
१ हृदिस्थितं पंकजमष्टपत्रं संकेसरं शोभितपद्मनालं अंगुष्ठमात्रं मुनयो वदन्ति ध्यायन्ति राम
विष्णुपुरुषं पुराणं १ आराधयामि मणिं निभयात्मा लिंगं कायापुरी हृदयपंकजं संनिवि
ष्टः श्रद्धानदी विमलचिंतनजलाभिषिक्तं नित्यं समाधि कुसुमेन पुनर्भवायः हृदयकणि

स

शि

कामधेमुद्धरी पदं स्वाकृतिं अंगुष्ठमात्रमनुलं ध्यायेद्दोः कारमीश्वरं शुद्धस्पर्शिकसंकाशं म
णिवर्णमुशोभितं तेजोराशिपरं ब्रह्मधारयेत्प्राणरूपकं १ ओंकारमुच्चार्य विवेक्य देहांतः लो
शरेन हितं मुह्यतां दृढं रहस्यं ममयेन दर्शितं सवेदनी योगुकरवकेवलः साधनेन विना प्रोक्तं
पुरुवाक्येन श्रुतिं आत्मानं हृदि पसेतु प्रत्यक्षं ज्योतिरूपकं १ भिद्यते हृदयग्रंथि यतो म
नस्तत्र मरुदयतो मतो मरुतत्र मनः प्रवृत्तिः एकस्य नाशादपरस्य नाशस्त्वेकप्रवृत्तेरपरप्र
वृत्तिः १ रसश्च मनसश्चैव चंचलत्वं स्वभावतः रसेव द्वैव द्रुकिं न सिध्यति भूतले १ मूर्च्छि मनो
तो हनते व्याधि मृतो जीवयति स्वयं बद्धः खेचरतां धने सदा वायुरसेश्वरः १ इन्द्रियाणाम
नो नाथो मनो नाथस्तु माकतः मारुतस्य मनस्ते ये बिंदुपिंडस्तिरायते १ ब्रह्म वेद ब्रह्मे
व भवति ब्रह्म विदोति परं इति श्रुतेः रज्जुसौ नेपिकं पादिरशानैरेवोपशाम्यति अविद्या
वृत्ततादात्म्ये विद्यये व विनश्यतः विक्षेपस्य स्वरूपं च प्राकल्य क्षयमीक्ष्यते १ उपादाने वि

२

नष्टेपि सणं कार्यं प्रतीक्षते इत्याहुः सा किं कास्तदस्माकं किन्न संभवेत् अस्ति ब्रह्मेति चेद्देद
 परोक्षज्ञानमेव तत् अहं ब्रह्मेति चेद्देद साक्षात्कारः स उच्यते १ देहस्तेषां विनदेहस्तेषां विद्वान्स्व
 प्रायशो धितः अदेहस्तेषां विदेहस्तः कुमतिः स्वमदकयथा १ इन्द्रियैरिन्द्रियार्थेषु गुणैरपि गु
 णेषु च गृह्यमाणेषु हं कुर्यान्न विद्वान्मत्तविक्रयः १ तत्त्ववित्तु महाबाहो गुणकर्मविभागयोः
 गुणागुणेषु वर्तते इति मत्वा तस्मज्जते १ ब्रह्मण्याधाय कर्माणि संगं त्यक्त्वा करोति यः लिप्य
 तेन समापेन पश्यन्निमित्तं भ्रमा १ कुटुंबेषु न सज्जेत न प्रमादो कुटुंब्यपि विपर्ययन्तस्वरं
 द पश्येद्वृष्टमपि दृष्टवत् पुनरासत्तबंधनो संगमः पांथसंगमः अनुदेहं विषं त्येते स्वप्नो
 निद्रा गमो यथा इत्थं परिमृशन्मुक्तो गृहे धृतिथिवदसेत न गृहेरनुबध्येत निर्ममो निरहं क
 तिः अहमस्मि सदा भामि कदाचिन्नाहमप्रियः ब्रह्मेवाहमतः सिद्धः सन्निदानं लक्षणः
 उः खिनो ज्ञाः संसरंतु कामपुत्रा अपेक्षया परमानंदं पूर्णं हि संसरा मिकि मिच्छया १ गुंजा पुंजा

२

दिदृष्टेन नान्यारोपितवद्भिना अन्यारोपितसंसारधर्मानेव महं भजे १ रज्जुशानेपिकं पादि
 शानेरेवापशाम्यति पुनर्महं धकारेमारज्जुः क्षितोरगी भवेत् १ एवमारब्धयोगोपिशनेः
 शाम्यति नो हवात् भोगकालकदाचिन्ममत्वेहमिति भासते १ नैतावता परां धेनतत्त्वज्ञानं
 विनश्यति जीवन्मुक्त्यतः नेदं किंतु वस्तुस्थितिः खलुः नाविद्यानापितत्कार्यं बोधं बाधितुम
 हति पुरेव तत्त्वबोधेन बोधिते ते उपेयतेः बाधितं दृश्यतामक्षैस्तेन बाधो न शक्यते जीवन्मा
 खुर्नेमा ज्ञिरिहंति हन्यात्कथं नृतः विद्यारब्धे विकृते न भिन्नविषयत्वतः ज्ञानद्विरप्येदं जा
 लविनो दोदृश्यते खलु १ ज्ञानिनो ज्ञानिनश्चानसमे प्रारब्धकर्मणि न क्लेशज्ञाननो धर्मा
 न्मदः क्षिप्रमत्ययैव तः विद्वान्भवेत्तादृशं मध्येति चेत्तदनुरोधतः कायेन मनसा वाचा करोत्ये
 वाखिलाः क्रियाः एव मध्ये बुभुक्षणां यदातिष्ठेत्तदा पुनः बोधा एषाः क्रियाः सवर्षिषयं स्थित
 तिस्वयं निंदितस्तूयमानो वा विद्वान्ज्ञेन निंदति न स्तोति किन्तु तेषां स्याद्यथा बोधस्तथा चरेत्

३

३

श्रवणादिभिरुक्ताब्धज्ञानंभ्रमरिक्तीटवत् एवंविचित्रयोविद्वान्सप्रवायशरीपिकां अ
भ्यसेत् इति हिरण्ययेनपात्रेणसत्यस्याविहितंमुखं योसावादिस्येपुरुषः सोसावरंरवंब्रह्म १
सुप्तागुरुप्रसादेनयदाजागर्तिकुंडली तदासर्वाणिपद्मानिभिर्यतेग्रंथियोपिच प्राणस्य
शून्यपदवीतदाराजपयते १ योगसिद्धिं विनादेहः प्रमादाद्यदिनश्यति पूर्ववासनयायु
क्तः शरीरंनान्यमाप्नुयात् ततः पुण्यवशात्सिद्धौगुणसामहसंगतो यश्चिन्मद्वारमार्गेणजा
यतेत्वरितंफलं पूर्वजन्मकृतोभ्यसात्सत्वरंफलमश्नुते एतदेवहिविज्ञेयंतत्काकमतमुच्य
ते नकर्मणावितादेवीयोगसिद्धिः प्रजायते १ आभ्यासस्यफलं देविकथयाम्यमुनास्युटं ॥
आदौशेमाः प्रणश्यंतिपश्चाज्जाह्नंशरीरजं ततः समरसीभूयचंद्रौबर्षत्वनारतंप्रधातुः स्वसंग्र
सेद्विपवनेनसमंततः नानानाराः प्रवर्तंते सार्धंस्यात्कलेडरं जित्वापृथ्यादिकंजाह्नंवेवरः प्रस
रन्तरः सर्वतोसोभिवेकाभिरूपीपवनवेगवान् कीडतित्रिषुलोकेषु जायतेसिद्धयोविक्ताः कष्टरेलीयमाने

३

पात्रय

किंकाहिन्यंतत्रविद्येते देहोब्रह्मत्वमायाः प्रतिजलतां सैधवंयथा १ सम्यग्गात्रसमुद्भूतग्रंथित्रय
विभेदकं विशेषेनैवकर्तव्यंभस्त्राख्यं कुंभकं विदे अत्याहारः प्रवासश्चप्रजल्योनियमाग्रहः
जनसंगश्चकोल्यंचषड्विगिः प्रसिद्धिः उत्साहानिश्चयाद्वैर्यातत्वज्ञानाच्चदर्शनात् जनसंग
परित्यागाख्यद्विगिः प्रसिध्यति १ भस्मेवलोहकाराणांरेचपुसौससंभ्रमौ कपात्मभातिराख्या
ताकफामयविशेषिणी अथभस्त्रा संम्यक्पद्मानसंबंधासंमग्रीबोहसुधीः सुखसंय
म्ययत्नेनप्राणंप्राणेनचंचयेत् यथालगतिहृत्कंठकपात्मावधिसंततं वेगेनहरयेत्किंचि
हृत्प्रावरधिमाकृतं पुनर्विचिन्वयेत्तद्वत्पूजयेच्चपुनःपुनः यथैवलोहकाराणांभस्त्रावेगे
नचाल्पते तथैवस्वशरीरस्वंचालयेत्सर्वनंधिया यदाभ्रमोभवेद्देहेतदासर्वेणहरयेत् ॥
सुप्तागुरुप्रसादेनयदाजागर्तिकुंडली तदासर्वाणिपद्मानिभिर्यतेग्रंथियोपिच प्राणस्यशून्यपद
वीतदाराजपयते १ इतिभस्त्रासमाधिः वज्रासनस्थितोयोगीचालयित्वाकुंडलीं कु

रं

मानि

४

कुर्यादनंतरं भस्त्रां कुंडलीमाशुबोधयेत् १। कुंडलिनीचालयितुं कुर्याद्भिस्त्रां विशेषतः १ ना
 भेरुर्ध्वमधश्चापि प्राणं कुर्यात्प्रयत्नतः षण्मासमभ्यसन्त्युज्ज्वल्येवन संशयः परकांतेनि
 कर्तव्यो बंधो जालंधराभिधः कंठसंकोचरूपो सो वायुमार्गे निरोधवः कंठमाकुंच्य हृदये स
 नपेदुठमि उया बंधो जालंधराख्यो यममृताव्ययकारकाः अधस्तात्कुंचनेनाशुकंठसंको
 चनेन च मध्यमाश्रयणेन स्यात्स प्राणो ब्रह्मणा डिगः वज्रासनस्थितो योगी चालयित्वा
 तु कुंडली कुर्यादनंतरं भस्त्रां कुंडलीमाशुबोधयेत् भिद्यते ग्रंथयो वंशतस्तलो ह्नाला कया
 तथैव पृष्ठवर्त्तित्याङ्घ्रिभेदेन वायुना पिपीलिका यथा लम्बा कंडूस्तत्र प्रवर्तते सुषुम्णायां
 तथा भ्मासात्स तं वायुना भवेत् रुद्रग्रंथितो भित्वा सेवयाति शिवात्मना चंद्रसूर्ये सौम्यो
 कृत्वा तयोर्बेगः प्रवर्तते गुणत्रयादतीत स्याद्ग्रंथि त्रयविभेदकः शिवशक्तिसमायोगाज्जाय
 ते परमस्थितिः यथा करीकृणौ वपानीयं प्रविशेत् सुषुम्णावच्छेदनिनयवमानं ग्रहेत्सदा ॥

४

उंबिकारुधिरं यद्वलादाकर्षति ध्रुवं ब्रह्मनाडी तथा धातुस्तंतताभ्यामयोगतः अनेनाभ्या
 सयोगेन नित्यमासान्वधर्तः चित्तं विलीनतामेति बंधुर्नैषा यथस्तथा रेचकं पूरकं कृत्वा
 वायुना स्थीयते चिरं नानादाः प्रवर्तते संस्त्रवे चंद्रमंडले नश्यति दुष्टिपासाद्याः सर्व
 दोषाः स्यात्सदा स्वरूपे सच्चिदानंदोऽस्ति तामाप्नोति केवलं सकारेण बह्मितीहकारे
 ण विभोमहत् हंसहंसेति मंत्रो यं सर्वजीवा जयंतितं गुरुवाक्यात् सुषुम्णायां विपरी
 तो भवेत् जपः १ सोहं सोहमिति प्राप्ते मंत्रयोगः स उच्यते हकारेण तु सूर्ये सौठकारेण
 उरुच्यते सूर्यचंद्रमसौ रेकं हठ इत्यभिधीयते १ गोपिनीये प्रयत्नेन यथा वलकरंदं के
 चिन्नैव च वक्तव्यं कुलस्त्री सुवर्तते तथा ज्ञानतिष्ठा विरक्तो विधर्मो विजितेन्द्रियः विनाह
 रितं ज्ञानं मोक्षाय नो भवेत् ज्ञानेनैव विना योगेन सिध्यति कदाचन जन्मांतरैश्च बहुभि
 र्योगे ज्ञानेन लभ्यते ज्ञानं तु जन्मनैकेन योगादेव प्रजायते वज्रासनगतो नित्यं मासा

इतुसमभ्यसेत् वायुनाज्वालितोवह्निः कुंडलीमतिशंदहेत् सतससाग्निनाजीवशक्ति
 लोलाकमोहिनी प्रविशेद्भजदंडेत्सुषुम्णावदनांतरं वायुनावह्निनासाधं ब्रह्मग्रंथि
 भिनत्ति सा विष्णुग्रंथिततोभित्वा रुद्रग्रंथि च तिष्ठति ततस्तु कुंभक्रेगाठं पूरयित्वा पु
 नः पुनः तथाभ्यसेत् कुर्येभेदमुज्जयावापिशतलां भस्मीच सहितोभ्यसेत् स्याच्चतु
 ष्यकुंभकः बंधनयेण संयुक्तः केवलप्राप्तिकारकः अथमोबंधमूलस्तु द्वितीयउडि
 याणकः जालंधरतृतीयस्तु लक्षणं कथयाम्यहं गुदं पालेतु संपीज्य वायुमाकुंचये
 द्भलात् वारं वारं तथा चोर्ध्वसमायातिसमीरणः प्राणापानौ नारविंडुमूलबंधेन
 चैकंतां गत्वा योगस्य संसिद्धिं यच्छतो नात्र संशयः कुंभकांतरे च कान्ते कर्तव्यं स्तुति
 याणकः वक्ष्येन सुषुम्णायां प्राणस्तुडियमेततः उडियाणं पुनरुजं गुरुमाकुंचितं
 सदा अभ्यसेदस्वतंत्रस्तु वक्ष्ये पितृकणायते १ यावदावदहंकारो विस्मृतोभ्यासयो
 गतः तावतावत्तद्वक्ष्ये निजानंदो नुमीयते १ अंतर्मुखो मनोवृत्तावनंदः प्रतिबिंब

राम
 ५

ति ब्रह्मानंदो वासनाच प्रतिबिंब इति त्रयं १ नेत्रे ज्ञागरं कंठे स्वप्नसुप्तिर्हृदं बुद्धे आधा
 दमस्तकंदेहं व्याप्तं ज्ञागतिचेतनः १ नद्वैतभासते नापि निद्रा तत्रास्ति यत्सुखं स ब्रह्मा
 नंद इत्याह भगवानर्जुनं प्रति १ एवं तत्त्वे परेशुद्धे धारोधि श्रान्तिमागतः तदेवास्वादयं
 तर्बहिर्बहुरन्वपि १ यथानिरंधतो वह्निः स्वयोनावुपशाम्यति यथावृत्तिक्षयात्किं
 तं स्वयोनावुपशाम्यति २ स्वयोनावुपशान्तमस्य मनसः सत्यकामिनः इन्द्रियार्थविमू
 ढस्या न ताः कर्मवशानुगाः २ चित्तमेव हि संसारस्तत्प्रयत्नेन रमेधयेत् यच्चित्तस्य
 त्रयोमर्त्यो गुह्यमेतत्तनातनं ३ चित्तस्य हि प्रसादेन हंतिकर्मशुभाशुभं प्रसन्ता
 त्मात्मनि स्थित्वा सुखं मलयमश्नुते ४ समासक्तं यथाचित्तं जंतोर्विषयगोचरे यद्ये
 वं ब्रह्मणि तत्कोनमुच्येत बंधनात् ५ मनो हि द्विविधं प्रोक्तं शुद्धं चाशुद्धमेव च अशु
 द्धं कामसंपर्कशुद्धं कामविवर्जितं ६ मन एव मनुष्याणां कारणं बंधमोक्षयोः बंधाय
 विषयासक्तमुक्ते न निर्विषयं सुखं ७ समानिधिर्भूतमलस्य चेतसो निवेशितस्यात्सु

६ नियत्तुखं भवेत् न शक्यते वर्णयितुं गिरा तदा स्वयं तदंत करणेन गृह्यते ८ यद्यप्यसौ
 चिरं कालं समाधिर्दुर्लभो नृणां तथापि क्षणिको ब्रह्मानंदो नित्यायत्यसौ ९ अ
 द्वातुर्व्यसनी यो न निश्चिनोत्येव सर्वथा निश्चितेति सकृत्तस्मिन्निश्चयसित्यन्यथा
 यं १० तादृक्पुमानुदासीनकालेय्यानंदवासिनां उपेक्ष्य मुख्यमानंदभावयेत्येतत्
 १ परव्यसनिनीतारी व्यथापि गृहकर्मणि तदेवास्यादयत्यंतः परसंग्रसाय न २
 एव तत्परमेशुद्धे धीरो विश्रान्तिमागतः तदेवास्वादयत्यंतर्बहिर्व्यपहरन्नपि ३ धी
 धत्वमक्षप्राबाल्येय्यानंदास्वादवांछया निरस्कृत्या विवक्षाणितस्त्रितायां प्रव
 र्त्तनं ४ भारवाही शिरोभारं शुक्लास्ते विश्रमंगतः संसारव्यापृतित्यागता इकं बुद्धि
 स्तु विश्रमः ५ विश्रान्तिपरमां प्राप्तः स्वोदासीन्येयथा तथा सुखदुःखदशायां च तदान
 देकतत्परः ६ अग्निप्रवेशहेतोर्धीः शृंगारेयादृशा तथा धीरस्योदेति विषये नुसंधानवि
 रोधिति ७ य एवं ब्रह्मवेदैष ब्रह्मैव भवति स्वयं ब्रह्मणो नास्ति जन्मातः पुनरेष न जायते १

सहस्रशोषेत्येवं च विश्वतश्चक्षुरिष्यपि श्रुतमित्याहु रनिशं विश्वरूपस्य चित्काः १